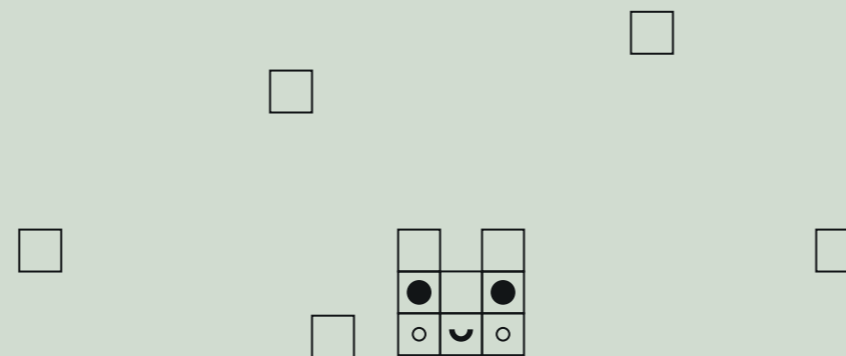
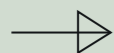

Varu aega. Arvesta, et kuulmislangusega lapsega vestluse läbiviimine võib olla tavapärasest ajamahukam.

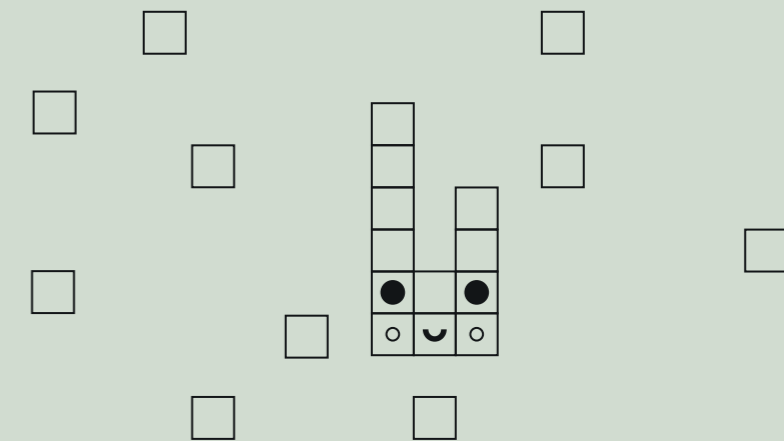
ESMALT PÜÜA VÄLJA SELGITADA, MILLISEL TASEMEL LAPS KUULEB JA KUIDAS TA SUHTLEB (KASUTAB SÕNU VÕI VIIPEID, KAS TAL ON KUULMISAPARAAT VÕI SISEKÕRVA IMPLANTAAT). KÜSI SEDA EELNEVALT LAPSEVANEMALT, LAPSE SAATJALT VÕI VÕIMALUSEL JÄLGI LAST TEMA LOOMULIKUS KESKKONNAS. KUULMISABIVAHENDITE OLEMASOLUL VEENDU, ET NEED ON SISSE LÜLITATUD.

- Anna lapsele aega ümbrusega harjumiseks.
- Enne vestluse alustamist loo lapsega silmside. Lapse tähelepanu saamiseks võid kasutada lehvitamist, õrnalt tema õlale patsutamist või valgusega märku andmist.
- Planeeri aega kontakti loomisele, mis loob aluse usaldusliku suhte tekkimisele.
- Arvesta, et kuulmislangusega laps toetub info hankimisel enam nägemismeelele ning võib otsida oma soorituse

õigsuse kohta vihjeid kõneleja näoildest või liigutustest. Ole teadlik oma näoväljendustest ja sellest, millist infot sa võid nende kaudu lapsele edastada.

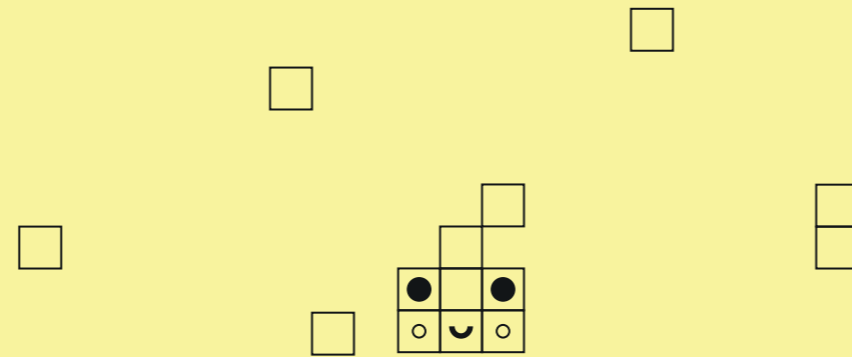
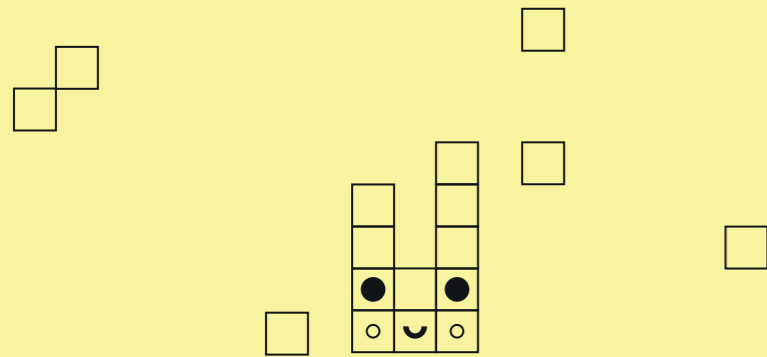
- Õeldu paremaks mõistmiseks kasuta võimalikult palju visuaalset abimaterjali – reaalseid esemeid, tegevusi, pilte, skeeme, jooniseid, videoklippe. Mida noorem on laps, seda suurem on abimaterjali kasutamise vajadus.
- Hoia lapsega vestlemisel piisavalt distantsi, sest liiga kaugelt või liiga lähedalt on raske visuaalset informatsiooni vastu võtta.
- Kuulmislangusega laps võib käituda nagu tähelepanuprobleemiga laps - ta ei pruugi jälgida kõnelejat ega täita tema korraldusi, võib tormata ruumis ringi ning jätta ülesandeid pidevalt pooleli. See võib juhtuda, kuna lapseni jõudvad helid võivad olla lünklikud ja tekitavad temas segadust ning ta ei mõista, mida temalt oodatakse.
- Räägi lapsega rahulikus tempos, ära kiirusta ega kõnele liiga aeglaselt. Jälgi, et su suu liikumine oleks lapsele nähtav ning ära kata seda käe või esemetega.
- Ole loomulik! Suu liigutamine ebaloomulikult ilmekalt ei ole vajalik ning pigem raskendab õeldu mõistmist.
- Püüa vähendada ruumis nii auditiivset kui visuaalset müra. Taustamüra vähendamiseks sulge uks ja aken, keera kinni raadio või muud heliallikad. Visuaalseks müra võib olla palju asju ruumis või näiteks plakatid ruumi seintel, aga ka vestluse läbiviija kirju riietus või palju ehteid, mis väsitavad silmi ja häirivad info vastu võtmist.

• Jälgi, et ruum oleks piisavalt valgustatud ning valgus ei langeks otse vestluse läbiviija selja tagant, kuna see võib pimestada last ning takistada kõne tajumist.

- Ole oma mõtete väljendamisel selge ja konkreetne. Välti parasiitsõnade ja infot mitte kandvate nn tühisõnade (nt, eks ole...) sõnade/väljendite kasutamist.
- Ära räägi kõvemini kui tavapäraselt. Häält tõsta ei ole põhjust, sest kurt ei kuule nangunii ning vaegkuuljale võib see olla valulik.
- Arvesta lapse vanust ja keeletaset – kasuta konkreetsele lastegrupile mõistetavat sõnavara ja lauseehitust.
- Kontrolli, et laps saab küsimusest aru. Vajadusel sõnasta oma lause ümber.
- Vajadusel kirjuta oma küsimus/lause paberile või trüki telefoni, et laps seda näeks. Samuti on hea paberile kirjutada nimed, kuupäevad, aastaarvud ja muud numbrid.
- Arvesta, et kurdid või kuulmislangusega lapsed võivad olla suhtlemisel väga otsekohesed (nt ei ole nende kultuuris näpuga näitamine, võõraste sinatamine ning kellegi pikaajaline silmitsemine ebaviisakas).

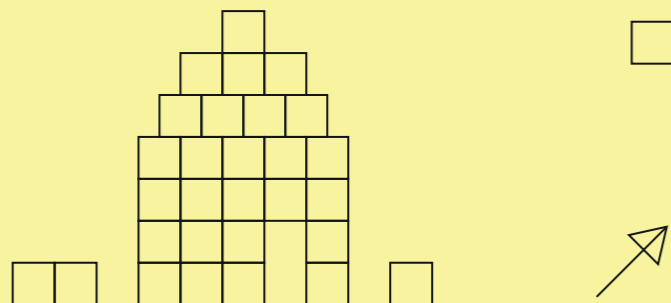

Kui laps kasutab suhtlemiseks viipekeelt:

VÕIMALUSEL EELISTA LAPSEGA SUHTLEMISEKS PROFESSIONAALSET VIIPEKEELETÕLKI.

- Parima üksteisemõistmise ja koostöö tagamiseks informeerri eelnevalt tõlki vestluse temast.
- Ära pane tõlgile kohustusi, mille täitmiseks tal õigusi ega pädevust ei ole. Arvesta, et tõlk ei ole lapse tugiisik.
- Kõnele ja loo kontakt otse lapsega, mitte tõlgiga.
- Arvesta lapsega suhtlemisel, et viiplemiseks vajab laps piisavalt ruumi enda ümber.
- Usalda viipekeeletõlki kui erapooletut vahendajat. Viipekeeletõlgi klientideks on nii küsitleja kui küsitletav.
- Arvesta, et lapsele tõlgitakse kõike, mis on kuulda või näha.
- Ära kasuta pere teisi lapsi tõlgina! See ei ole nende ülesanne ning võib olla nende jaoks nii vaimselt kui emotsionaalselt kurnav.

LISAKS:

- Uuri lapse käest, kas tal on peres või lähedaste seas oma nimeviibe (konkreetne märk/viibe tema nime kohta) ja võimalusel kasuta seda.
- Väljenda lapsele, et mõistad tema erivajadusi ja püüad sellega arvestada.
- Täna alati last vestluse eest!

KASUTATUD ALLIKAD:

Loit, R., Viipekeelne kurt laps koolis. Juhendmaterjal õpetajatele, Tallinn, 2013

LISAINFOT LEIAD:

EESTI KURTIDE LIIT
[HTTP://WWW.EAD.EE/](http://www.ead.ee/)

EESTI VAEGKUULJATE LIIT
[HTTP://VAEGKUULJAD.EE/](http://vaegkuuljad.ee/)

L A S T E M A J A

info@lastemaja.ee
116 111

TURVALINE
SÕBRALIK
PRIVAATNE

Soovitused kuulmis-langusega lastega suhtlemiseks

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

TRÜKIST RAHASTATI ÕIGUSTE, VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA KODAKONDSUSE EUROOPA KOMISJONI PROGRAMMI (2014-2020) PROJEKTI BADEV RAAMES. TRÜKISE SISU ON AINUÜKSI SELLE LOOJA VASTUTUS. EUROOPA KOMISJON EI VÕTA SISU EGA SELLE KASUTAMISE EEST MITTE MINGIT VASTUTUST.